

Makale Adı /Article Name

KAMU ÇALIŞANLARININ KATILIM
BANKALARINI TERCİH ETME/ETMEME
NEDENLERİNİN ARAŞTIRILMASI: MUŞ
İLİNDE BİR UYGULAMA

INVESTIGATION OF REASONS FOR
PUBLIC EMPLOYEES TO PREFER/ NOT
PREFER PARTICIPATION BANKS: AN
IMPLEMENTATION IN MUŞ

Yazar

Nazan GÜNGÖR KARYAĞDI

Öğretim Görev Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu,
email: ngkaryagdi@beu.edu.tr, ORCID NO: 0000-0003-3938-4147

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 27 Ekim 2021

Kabul Tarihi: 12 Kasım 2021

Yayın Tarihi: 30 Aralık 2021

Kaynak Gösterme

Güngör Karyagdi, N. (2021). Kamu Çalışanlarının Katılım Bankalarını Tercih -
Etme/Etmeme Nedenlerinin Araştırılması: Muş İlinde Bir Uygulama, *Siirt*
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (2), s.346-357.

DOI: 10.53586/susbid.1015375

Not: Bu çalışma, Bitlis Eren Üniversitesi Rektörlüğü Etik İlkeleri ve Etik Kurulunun 11.11.2021
tarih ve E-84771431-050.03-29613 nolu kararıyla etik açıdan uygun bulunmuştur.

Öz

Gelişen ekonomik koşullara bağlı olarak finans ve bankacılık sektörleri de değişim yaşamaktadır. Bu değişimi, hizmetlerine yansıtma amacı taşıyan bankacılık sektörü de yeni bankacılık faaliyetleri gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bu sebeple gerek dünya gerekse Türkiye finans piyasalarında son yıllarda ortaya çıkan ve gittikçe önemi artan Katılım Bankacılığı gündeme gelmiştir. "Faizsiz Bankacılık", "İslami Bankacılık" gibi isimlerle de anılan bu bankacılık türü, bankacılık sisteminin hızlıca büyüyen ve sürekli gelişen bir parçası olmuştur. Bankacılık faaliyetlerinde İslami prensipleri dikkate alarak faaliyet gösteren bu bankacılık sistemi, faiz konusundaki hassasiyeti sebebiyle atıl fonların ekonomide verimli kullanılmasını sağlamada önem kazanan bir sistem olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra yabancı kaynakların ülkemize kazandırılması konusunda da oldukça etkili olan katılım bankacılığı, ülke ekonomisine bu yönüyle büyük katkı sağlamaktadır. Geleneksel bankaların yaptıkları bütün işleri yürüten katılım bankacılığında banka ve müşteriler arasında gerçekleştirilen işlemlerde kâr ve zarar paylaşımı söz konusu olmaktadır. Toplumda faizden uzak duran ve İslami hassasiyeti olan birçok birey, fonlarını geleneksel bankalara yatırmamaktadır. Bu gibi sebeplere bağlı olarak katılım bankaları, fonları faiz olmayan yöntemler kullanarak toplamaktadır. Bu nedenle katılım bankacılığı fonlara ihtiyacı olan kesimlere yine faizsiz yöntemler kullandırmayı amaçlayan bir bankacılık sistemi olarak önem kazanmıştır. Böylece hem bireylere hem de ekonomiye destek sağlayan bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada, bireylere ve ekonomiye büyük katkı sağlayan katılım bankalarının tercih edilme/edilmeme nedenlerinin araştırılması hedeflenmiş ve bu kapsamda kamu çalışanları araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışmada ulaşılan veriler, nicel analiz yöntemleri içerisinde yer alan anket çalışması ile elde edilmiş olup; SPSS 22.0 programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, Katılım Bankacılığı, Faiz, Müşteri

Abstract

Depending on the developing economic conditions, the financial and banking sectors are also experiencing changes. The banking sector, which aims to reflect this change in its services, is also trying to carry out new banking activities. For this reason, Participation Banking is on the agenda and it has emerged in recent years and has become increasingly important in both the world and Turkish financial markets. This type of banking, also referred to as "Interest-free Banking" and "Islamic Banking" and has become a rapidly growing and constantly evolving part of the banking system. This banking system, which operates in accordance with Islamic principles in its banking activities, is considered an important system for ensuring the efficient use of dormant funds in the economy due to its sensitivity to interest. In addition, participation banking, which is also very effective in bringing foreign resources to our country, makes a great contribution to the country's economy in this aspect. In participation banking, which carries out the same work done by traditional banks, profit and loss sharing is involved in the transactions carried out between the bank and customers. Many individuals who stay away from interest in society and have Islamic sensitivity do not invest their funds in traditional banks. For such reasons, participation banks collect funds using non-interest methods. For this reason, participation banking has become important as a banking system aimed at enabling interest-free methods to be used again for those who need funds. Thus, it plays a role in providing support to individuals and the economy. In this study, it was aimed to investigate the reasons why participation banks, which make a great contribution to individuals and the economy, are preferred/not preferred, and in this context, public employees were included in the study. The data obtained in the study were obtained by a questionnaire study included in the quantitative analysis methods and analyzed using the SPSS 22.0 program.

Keywords: Banking, Participation Banking, Interest, Customer

Giriş

2008 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan finansal kriz, bankacılık sistemine olan güveni tartişma konusu haline getirmiştir. Yařanan bu güvensizlik bankacılık sisteminde yeni temellerin oluşmasına zemin hazırlamış ve bu çerçevede faizsiz bankacılık modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Faizsiz bankacılığın gündeme gelmesine katkı sağlayan bir diğer husus ise, siyasi anlamda bağımsızlığını kazanan İslam lkelerinde fonların daha etkin biçimde kullanılmasını sağlayan bankacılık sistemi dūřuncesinin hâkim olması gerektiği fikridir. Ayrıca İslam dinine göre faizin yasak olması ve fonların finans sistemi dışında kalması da bu bankacılık sisteminin ortaya çıkmasına zemin hazırlayan bir diğer etkindir. Bunlara bağlı olarak, son yıllarda hızlıca gelişim gösteren finansal kuruluşlardan olan katılım bankacılığı, gerek dünya ülkelerinde gerekse Türkiye’de toplum tarafından oldukça rağbet görmüştür. İlk olarak 1963 yılında Mısır’da kurulan bu bankacılık sistemi, dünya ülkelerinde 1970’li yıllarda gelişim göstermeye başlamıştır. Ülkemizde ise 1985 yılında görülmüş ve 2000’li yıllarda daha aktif bir şekilde uygulanmaya başlamıştır. Faizsiz yöntemleri temel alan katılım bankacılık sistemi, “İslami Bankacılık” , “Faizsiz Bankacılık” olarak da adlandırılmaktadır. Katılım bankaları, geleneksel bankacılık sisteminde var olan işlemleri faizsiz yöntemlerle yapmaya çalışan ve İslami kuralları dikkate alan finansal kuruluşlardır. Geleneksel bankaların sunduğu hizmetlerin tümünü sunmayı hedefleyen katılım bankaları, “ortaklık” esasını dikkate alarak, banka ve müşteriler arasında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kar ya da zararın paylaşımına yer vermiştir.

Katılım bankaları, finansal piyasalar içerisinde faaliyet gösteren geleneksel bankaların yaptıkları sigortacılık, takas, leasing, factoring gibi alternatif finansman yöntemlerini faizsiz yöntemlerle gerçekleştirerek geleneksel bankacılığın alternatifi olmaktadır. Bu anlamda hem bireylerin tasarruflarının şekillenmesinde hem de finans piyasalarına çeşitlilik ve derinlik kazandırılmasında ekonomiye katkı sağlayan kuruluşlardır. İslami kurallara dikkat eden yatırımcı ve tasarruf sahipleri katılım bankacılığını tercih ederken, bazı bireyler ise geleneksel bankacılığı daha ön planda tuttuğu için bu bankacılık sistemini tercih etmemektedirler. Bu kapsamda bu çalışmada, bireylerin katılım bankalarını tercih etme/etmeme nedenlerinin araştırılması amaçlanmış olup; çalışma için kamu çalışanları tercih edilmiştir. Çalışmaya istinaden Muş İl Devlet Hastanesinde aktif olarak çalışan kamu personelleriyle anket çalışması yapılmış ve çalışmadan elde edilen veriler SPSS 22.0 programında analiz edilerek yorumlanmıştır.

1. Literatür Taraması

Son yıllarda katılım bankacılığı önem kazanan ve sürekli gelişim gösteren bir bankacılık sistemi haline gelmiştir. Bu yüzden toplumda yer alan işletmeler, kurum/kuruluşlar ya da bireyler katılım bankacılığı hizmetlerinden faydalanmayı tercih etmişlerdir. Bu durum, araştırmacıların da katılım bankacılığına olan ilgisini arttırmış ve bu kapsamda yapılan ulusal/uluslararası akademik çalışmaların sayısı artmıştır. Yapılan alışmalar incelendiğinde, katılım bankalarının işleyişi, katılım bankalarının tüm bankacılık sektörü içerisindeki durumu, bireylerin ve firmaların katılım bankalarını tercih etme nedenleri, müşterilerin katılım bankacılık sistemine bakış açıları, memnuniyetleri gibi birçok konu araştırılmıştır. Buna ilişkin olarak literatürde yer alan akademik çalışmaların bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

Nazan Güngör Karyağdı/ *Kamu Çalışanlarının Katılım Bankalarını Tercih Etme/Etmeme Nedenlerinin Araştırılması: Muş İlinde Bir Uygulama*

Tablo 1: Yapılan Akademik Çalışmalar

Yazar	Yıl	Çalışma ve Sonucu
Karakaya ve Karamustafa	2004	Türkiye'deki banka müşterilerinin katılım bankalarını tercih etmelerinde etkili olan faktörleri ve müşteri memnuniyetini ölçmeyi amaç edindikleri bu çalışmada finansal araçların kullanım derecelerinin de ölçülmesine yönelik araştırmalar yapmışlardır. Araştırma sonucunda müşterilerin katılım bankalarını tercih etmelerinde İslami kurallar, aile ve çevresel etkiler, kurumun imajı gibi faktörlerin yer aldığı sonucuna varmışlardır.
Saleh ve Zeitun	2006	Ortadoğu'da faaliyet gösteren katılım bankalarının finansal performanslarının ölçülmesine yönelik araştırma yapmışlardır.
Öztop	2006	Türkiye ekonomisi içerisinde yer alan katılım bankalarının sistem içerisindeki yerini, bağlı buldukları mevzuatı, işleyişi ve vergi sistemine olan katkılarını araştırmıştır.
Özulucan ve Deran	2009	Katılım bankalarının ve geleneksel bankaların çalışma şekillerine değinmişlerdir. Bunun yanı sıra çalışmalarında her iki bankanın sundukları hizmetler ve uyguladıkları muhasebe politikaları açısından ortaya çıkan farklılıkları tespit etmişlerdir.
Mansour ve diğerleri	2010	Birleşik Krallıkta aktif olarak faaliyet gösteren İslami bankaların çalışma koşulları incelenmiş, banka işlemleri ve müşteriler arasındaki ilişkiyi değerlendirmeye yönelik çalışmalara yer vermişlerdir.
Hanif	2011	Katılım bankaları ve geleneksel bankalar arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koymaya yönelik bu çalışmayı Pakistan'da gerçekleştirmişlerdir. Yapılan çalışma sonucunda, Pakistan'da yer alan katılım bankalarının geleneksel bankalarla hemen hemen benzer hizmetler sunması, İslami kurallara riayet etmesi, yatırımcılar açısından güven oluşturması gibi nedenlerle finansal sistem içerisinde sadece geleneksel bankaların olmaması gerektiği sonucuna varmışlardır..
Ayrıçay ve diğerleri	2013	Çalışmalarında, katılım bankacılığının gelişimi ve karşılaşılan engellerin araştırılması hedeflenmiştir. Çalışma sonucunda bu engeller içerisinde, "devlet teşviklerinin yetersizliği", "yeni ürün ve hizmet geliştirme konusunda yetersiz olduğu", sağlanan hizmetlerin etkinliğinin düşük olması" gibi bir takım engellerin yer aldığı sonucu elde edilmiştir.
Özsoy ve diğerleri	2013	Katılım bankalarının bireyler tarafından tercih edilme nedenlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada Bolu ilinde yer alan üç katılım bankasının müşterilerine anket çalışması uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, hizmet/ürün kalitesi, imaj ve güven, dini kurallar ve çevresel faktörler gibi tercih nedenlerinin ön plana çıktığı yönünde sonuçlar elde edilmiştir.
Avcı ve Aktaş	2015	Katılım bankalarındaki peşin alım-satım işlemlerinin fazla olması, kâr ve zarara katılmaya dair yapılan işlemlerin yeterli düzeyde olmadığı, kâr payı ödemelerinin mevduat faizi ödemelerine yakın olması gibi bir takım sonuçlara ulaşmışlardır.
Yazıcı	2016	Çalışmasında, yaşanan finansal krizlerin önlenmesinde katılım bankalarının rolünü araştırmış ve hem mikro hem makro ölçüde katılım bankalarının birçok faydasının söz konusu olduğu sonucuna varmıştır.
Pehlivan	2016	Türkiye'de katılım bankalarının ortaya çıkma nedenleri, tarihsel gelişimi, ekonomiye olan faydaları, katılım ve mevduat bankaları arasındaki farklar ve benzerliklerin araştırıldığı çalışmada, katılım bankalarının ülkemizde giderek artan bir öneme sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Türkan ve Arpacık	2017	Din görevlilerinin katılım bankacılığına ilişkin görüşlerinin neler olduğu yönündeki araştırmaların yapıldığı çalışmada din görevleri ihtiyaç olması

		halinde bu bankacılık sistemini tercih edebilecekleri fakat katılım bankalarının tamamıyla İslami kuralları baz almadıkları gibi görüşler beyan etmişlerdir.
--	--	--

2. Kamu alışanlarının Katılım Bankalarını Tercih Etme/Etmeme Nedenlerinin Araştırılması

2.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Çalışmada, kamu çalışanlarının katılım bankalarını tercih etme/etmeme nedenlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda yapılan literatür taraması sonucunda oluşturulan anket alışması Muş İli Devlet Hastanesinde alışan personellere uygulanmıştır. Araştırmada oluşturulan anketin güvenilirliği için ilk etapta pilot çalışma uygulanmış ve 62 çalışan ile anket çalışması yapılmıştır. Gerekli ölçüde güvenilirlik sağlandığından çalışmaya devam edilmiştir. Ancak yaşanan salgın sürecinden dolayı ortaya çıkan sosyal mesafe gibi durumlar göz önünde bulundurulduğundan ankete katılım sağlayan bireylerin sadece Muş ilinden seçilmiş olması çalışmanın kısıtlılığı olarak değerlendirilebilir. Anket çalışmasında, kamu çalışanlarının demografik bilgilerini ortaya koyan soruların yanı sıra çalışanların katılım bankalarını tercih etme/etmeme nedenlerini tespit etmek amacıyla oluşturulmuş sorular da bulunmaktadır. Katılımcıların bu çerçevede oluşturulan sorulara ise 5’li likert ölçeğine göre cevap vermeleri istenmiş olup; seçenekler “1” Kesinlikle Katılmıyorum, “2” Katılmıyorum, “3” Kararsızım, “4” Katılıyorum, “5” Kesinlikle Katılıyorum şeklinde sunulmuştur. Araştırmaya ilişkin güvenilirlik analizi yapılmış olup; Cronbach Alpha değerleri belirlenmiştir. Anketin Cronbach Alpha değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: Değerışkenlere İlişkin Güvenilirlik Analizi

İfadeler	Cronbach Alpha
Demografik Değerler	,0898
Katılım Bankalarının Tercih Edilme Nedenleri	,0952
Katılım Bankalarının Tercih Edilmeme Nedenleri	,0926

Değerler, $60 \leq \alpha < 80$ olduğundan ölçek oldukça güvenilirlerdir.

Araştırmaya ilişkin anket çalışmasının uygulanması, Bitlis Eren Üniversitesi’nin Etik İlkeleri ve Etik Kurulu’nun 21/12-4 sayılı ve E.1285 evrak kaydı ile uygun görülmüştür. (Sayı No: E-84771431-050.03-29613)

2.2. Araştırmanın Önemi

Ekonomik yapı içerisinde önemli bir rol üstlenen bankalar, yatırım ve tasarruflarının şekillenmesinde bireylere büyük katkı sunmaktadır. Son yıllarda bankacılık sisteminde İslami kurallar çerçevesinde topluma hizmet sunan ve İslami hassasiyeti olan bireylerin tercih nedenleri içerisinde bulunan katılım bankaları bireylerin banka seçiminde ilk sıralarda yer almaktadır. Para transfer işlemlerinin diğer bankalara oranla daha kolay yapıldığı, verilen kar payının makul düzeyde olması gibi düşüncelerin hâkim olması tercih nedenlerinden bazılarıdır. Bunun yanı sıra bazen de katılım bankalarının sunduğu hizmetler toplumun bazı bireyleri tarafından beğenilmemekte ve tercih edilmemektedir. Sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin kalite ve azlığı, kar payının az olması ya da olmaması, katılım bankalarının şube sayılarının az olması gibi birçok neden tercih edilmeme nedenleri arasında yer almaktadır. Bu

kapsamda bu çalışma, bireylerin katılım bankalarını tercih etme/etmeme nedenlerini ortaya koymayı amaçlamış; literatüre katkı sağlaması bakımından önem arz edeceği dūřünölmüřtür.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışma, yapılan saha araştırmaları sonucunda Muş İli Devlet Hastanesinde aktif olarak çalışan bireyleri kapsamaktadır. Araştırma doğrultusunda, anket çalışması yapılması amaçlanmış ve ilgili kamu kurumunda gönüllölük esasına dayalı olarak yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda 167 anket yapılmış ancak 145 anket çalışmaya dâhil edilmiştir.

2.4. Araştırmanın Varsayımı ve Sınırlılıkları

Araştırmaya katkı sağlayan kamu çalışanlarının literatür taraması sonucu hazırlanan anket sorularına verdikleri yanıtlarda samimi oldukları varsayılmış; yaşanan pandemi sürecinden dolayı bütün çalışanların görüşmeyi kabul etmemesi, izinli ya da tercih edilen kurumun nöbet esası ile çalışan bir kurum olması ve izinli olan çalışanlarla görüşölememesi gibi sebepler ise çalışmanın sınırlılıkları olarak görölmektedir.

2.5. Araştırmaya Ait Bulgular ve Yorumlanması

Bu bölümde, “Kamu alışanlarının Katılım Bankalarını Tercih Etme/Etmeme Nedenlerinin Araştırılması: Muş İlinde Bir Uygulama ” isimli çalışmada yapılan 145 anketten elde edilen sonuçlara ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırmada verilerin analizinde frekans, ortalama, standart sapma ve faktör analizleri kullanılmıştır.

2.5.1. Çalışanların Demografik Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmaya katılım sağlayan bütün işletmelere ait tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 3: Çalışanların Demografik Özellikleri

Demografik Bilgiler		N	%
Cinsiyetiniz	Erkek	70	48,3
	Kadın	75	51,7
Eğitim Durumunuz	Lise	25	17,2
	Önlisans	43	29,7
	Lisans	68	46,9
	Lisansüstü	9	6,2
Yaşınız	25 ve altı	41	28,3
	36 - 45	85	58,6
	46-55	17	11,7
	56 ve üstü	2	1,4
Aylık Geliriniz	2001-3.000,-	8	5,5
	30001-4.000,-	18	12,4
	4001- 5.000,-	47	32,4
	5.000,- TL ve üstü	72	49,7

Hangi Bankaları Kullanıyorsunuz?	Geleneksel Banka	89	61,4
	Katılım Bankacılığı	23	15,9
	Her ikisi	29	20,0
	Hiçbiri	4	2,8
Kredi kartı kullanıyor musunuz?	Evet	107	73,8
	Hayır	38	26,2
Kredi Kartında Hangi Bankayı Tercih Etmektesiniz?	Geleneksel Banka	64	44,1
	Katılım Bankacılığı	19	13,1
	Her ikisi	24	16,6
	Boş	38	26,2

Araştırmaya katılan kamu çalışanlarının demografik özelliklerine bakıldığında, %51,7 oranıyla kadınların birinci sırada olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumları değerlendirildiğinde ise, %46,9 oranıyla “Lisans” düzeyi eğitimi olanlar 1.sırada, % 29,7 oranıyla “Önlisans” düzeyi eğitimi alanların ise 2.sırada yer aldığı görülmektedir. Çalışanların yaş ortalamalarına bakıldığında ise % 58,6 ile 36-45 yaş aralığı ilk sırada yer almaktadır.

Araştırmaya katılım sağlayan personellerin aylık gelirlerine ilişkin soruya verilen yanıtlardan %49,7 oranının ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu oranı tanımlayan aylık gelir miktarı 5.000,-TL ve üstüdür. Katılımcılara araştırmanın amacına yönelik olarak sorulan sorulardan biri olan “Hangi Bankaları Kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında %61,4 oranında “Geleneksel Bankacılık” yanıtının ilk sırada olduğu görülmektedir. Hem geleneksel bankacılığı hem de katılım bankacılığını birlikte kullanan katılımcı oranı ise %20 ile ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum, araştırmaya dâhil olan kamu çalışanlarının çoğunluğunun bankacılık hizmetlerinde geleneksel bankacılığı tercih ettiğinin göstergesidir. “Kredi kartı kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında ise % 73,8 oranında “Evet” yanıtının verildiği görülmektedir. Kredi kartı kullanan bireylerin kredi kartı tercihlerinde hangi bankayı tercih ettiklerini belirlemek amacıyla sorulan soruya verilen yanıtlar ise, % 44,1 ile “Geleneksel Banka” yanıtı olmuştur.

2.5.2. Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmelerine İlişkin Analizler

Ankete katılım sağlayan bireylerin bu bankacılık sistemini tercih etme nedenlerini belirlemek amacıyla oluşturulan 15 değişkene verilen yanıtları incelemek için betimsel istatistik yöntemlerinden olan ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmış olup ortaya çıkan sonuçlara göre;

Tercih etme nedenlerine ilişkin en yüksek ifadeler:

- Katılım bankalarının İslami kurallara riayet ettiğini düşünüyorum.
- Katılım bankalarının faiz olmadan işlem yaptıklarını düşünüyorum.
- Katılım bankaları hesap işletim ücreti almıyor.
- Katılım bankalarında verilen kar payı oranının makul olduğunu düşünüyorum.

Tercih etme nedenlerine ilişkin en düşük ifadeler:

- Katılım bankalarında para transfer işlemlerinin diğer bankalara oranla daha rahat yapıldığını düşünüyorum.
- Katılım bankalarının ürün ve hizmetlerini başarılı bir şekilde tanıttığını düşünüyorum.
- Katılım bankalarının hizmet kalitesinden memnunum.

- Katılım bankalarının şüpheli bir sistemle çalışmadıklarını düşünmüyorum. Olarak belirlenmiştir. Bu ifadelerle ait değerler aşağıda verilen Tablo 4'te gösterildiği gibidir:

Tablo 4: Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmelerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

İfadeler	\bar{x}	$\pm S.S.$
Katılım bankalarının İslami kurallara riayet ettiğini düşünüyorum.	3,12	1,53
Katılım bankalarının sunduğu hizmetleri onaylıyorum.	3,46	1,17
Katılım bankalarında verilen kar payı oranının makul olduğunu düşünüyorum.	3,31	1,28
Katılım bankalarının faiz olmadan işlem yaptıklarını düşünüyorum.	2,94	1,53
Katılım bankalarının topluma katkı sağlayacak sosyal projelere destek olduklarını düşünüyorum.	3,14	1,21
Katılım bankalarının şüpheli bir sistemle çalışmadıklarını düşünüyorum.	3,40	1,14
Katılım bankaları müşteri hassasiyetine önem vermektedir.	3,33	1,19
Katılım bankaları hesap işletim ücreti almıyor.	3,20	1,32
Katılım bankalarının şube sayısının fazlalığı nedeniyle sorun yaşamıyorum.	3,42	1,19
Katılım bankalarının hizmet kalitesinden memnunum.	3,48	1,12
Katılım bankalarında para transfer işlemlerinin diğer bankalara oranla daha rahat yapıldığını düşünüyorum.	3,41	1,00
Katılım bankalarında döviz-altın alım satım işlemlerinin gerçekleştirilmesinden memnunum.	3,50	1,20
Katılım bankaları aracılığıyla arsa, konut vb.alım - satımının daha kolay olduğunu düşünüyorum.	3,40	1,15
Katılım bankalarının pos cihazı kullanımında katılım ücreti olmadığını düşünüyorum	3,32	1,23
Katılım bankalarının ürün ve hizmetlerini başarılı bir şekilde tanıttığını düşünüyorum.	3,68	1,07

2.5.3. Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmemelerine İlişkin Analizler

Ankete katılım sağlayan kamu çalışanlarının katılım bankacılık sistemini tercih etmeme nedenlerini belirleme amacı güdülmüş ve bu kapsamda oluşturulan 15 değişkene verilen yanıtların incelenmesi için ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmış olup ortaya çıkan sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmemelerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

İfadeler	\bar{x}	$\pm S.S.$
Katılım bankalarının İslami kurallara riayet ettiğini düşünmüyorum.	3,77	1,30
Katılım bankalarının sunduğu hizmetleri onaylamıyorum.	3,44	1,23
Katılım bankacılığının ne tür işler yaptığına dair bilgi sahibi değilim.	3,56	1,14
Katılım bankacılığının hizmet ve ürünlerinin kalitesini beğenmiyorum.	3,46	1,16
Katılım bankalarının faizsiz işlem yaptıkları görüşüne katılmıyorum.	3,63	1,29
Katılım bankalarının verdiği kar payı oranının düşük olduğunu düşünüyorum.	3,44	1,22
Katılım bankalarının pos cihazı kullanımında katkı payı aldıklarını düşünüyorum.	3,60	1,13
Katılım bankalarının ürün finansmanında maliyetlerinin yüksek olduğunu düşünüyorum.	3,65	1,17
Katılım bankalarının ürünlerini yeterince tanıtmadığını düşünüyorum.	3,53	1,11
Katılım bankalarında yeterli şube sayısı olmadığından sorun yaşayacağımı düşünüyorum.	3,39	1,13
Katılım bankalarının nakit kredi vermediklerini düşünüyorum.	3,33	1,20
Katılım bankasına para yatırdığım zaman zararım olursa parayı geri alamayacağımdan endişe duyarım	3,55	1,18
Katılım bankalarının da diğer bankalardan bir farkı olmadığını düşünüyorum.	3,66	1,11
Katılım bankaları da diğer bankalar gibi gecikme bedeli uyguluyor.	3,69	1,15
Katılım bankalarını müşteri memnuniyeti açısından başarılı bulmuyorum.	3,55	1,10

Tercih etmeme nedenlerine ilişkin en yüksek ifadeler:

- Katılım bankalarının İslami kurallara riayet ettiğini düşünmüyorum.
- Katılım bankalarının faizsiz işlem yaptıkları görüşüne katılmıyorum.
- Katılım bankalarının sunduğu hizmetleri onaylamıyorum.
- Katılım bankalarının verdiği kar payı oranının düşük olduğunu düşünüyorum.

Tercih etmeme nedenlerine ilişkin en düşük ifadeler:

- Katılım bankalarını müşteri memnuniyeti açısından başarılı bulmuyorum.
- Katılım bankalarının ürünlerini yeterince tanıtmadığını düşünüyorum.
- Katılım bankalarının da diğer bankalardan bir farkı olmadığını düşünüyorum.

- Katılım bankalarında yeterli şube sayısı olmadığından sorun yaşayacağımı düşünüyorum.
- Katılım bankalarının pos cihazı kullanımında katkı payı aldıklarını düşünüyorum.

Olarak tespit edilmiştir.

2.5.4. Araştırmaya Ait Faktör Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

Faktör analizi, çalışmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaç edinen istatistiksel bir analizdir. Faktör analizi, değişkenler arasında var olan ilişkilerin altında yatan ve ortak olan özellikleri kurma konusunda yardımcı olan analiz olarak araştırmacıya yardımcı olmaktadır. Faktör analizi yaparken tercih edilen yöntemlerden biri olan KMO (Kaiser-Meyer Olkin) değeri 1'e yakın ise analiz için kullanılan veri grubuna faktör analizi yapılması uygun görülmektedir (Kalaycı, 2018).

Çalışmanın bu kısmında, sırasıyla kamu çalışanlarının katılım bankacılığını tercih etme ve etmeme nedenlerine faktör analizleri ve değerlendirilmelerine yer verilmiştir.

2.5.4.1. Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmelerine İlişkin KMO ve Bartlett's Testi Sonuçları

Tablo 6: Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmelerine İlişkin KMO ve Bartlett's Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,897
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	632,111
	Df	105
	Sig.	,000

Çalışanların katılım bankacılığını tercih etmelerine ilişkin yapılan faktör analizinde KMO değeri 0,897 olarak hesaplanmıştır. Buna göre örneklem sayısı faktör analizi için uygundur ($KMO > 0,500$). Bartlett testi kapsamında X^2 değeri 632,111 ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). KMO ve Bartlett testi sonucuna göre; verilerin faktör analizi için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.5.4.2. Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmelerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Tablo 7: Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmelerine İlişkin Faktör Analizi

İfadeler	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktör
Katılım bankalarının İslami kurallara riayet ettiğini düşünüyorum.			,929
Katılım bankalarının sunduğu hizmetleri onaylıyorum.			,746
Katılım bankalarında verilen kar payı oranının makul olduğunu düşünüyorum.	,567		
Katılım bankalarının faiz olmadan işlem yaptıklarını düşünüyorum.	,604		
Katılım bankalarının topluma katkı sağlayacak sosyal projelere destek olduklarını düşünüyorum.	,771		
Katılım bankalarının şüpheli bir sistemle çalışmadıklarını düşünüyorum.	,893		

Nazan Güngör Karyağdı/ *Kamu Çalışanlarının Katılım Bankalarını Tercih Etme/Etmeme Nedenlerinin Araştırılması: Muş İlinde Bir Uygulama*

Katılım bankaları müşteri hassasiyetine önem vermektedir.		,648	
Katılım bankaları hesap işletim ücreti almıyor.		,453	
Katılım bankalarının şube sayısının fazlalığı nedeniyle sorun yaşamıyorum.		,925	
Katılım bankalarının hizmet kalitesinden memnunum.		,805	
Katılım bankalarında para transfer işlemlerini diğer bankalara oranla daha rahat yaptığımı düşünüyorum.			,418
Katılım bankalarında döviz-altın alım satım işlemlerinin gerçekleştirilmesinden memnunum.	,748		
Katılım bankaları aracılığıyla arsa, konut vb.alım -satımının daha kolay olduğunu düşünüyorum.	,994		
Katılım bankalarının pos cihazı kullanımında katılım ücreti almadığımı düşünüyorum.	,708		
Katılım bankalarının ürün ve hizmetlerini başarılı bir şekilde tanıttığını düşünüyorum.			,398

Araştırmaya ilişkin faktörler arasındaki ilişkinin aynı kalması amaçlandığından yapılan faktör analizinde direct oblimum yöntemi seçilmiştir. Araştırmaya ilişkin ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak amacıyla açılımlayıcı (açıklayıcı) faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizine göre ölçek 3 faktörlü bir yapıya sahiptir. Analiz sonucunda ölçekten hiçbir madde çıkarılmamıştır. Ölçeklerin toplam varyansı açıklama oranı 75,68 olarak tespit edilmiş ve Cronbach's Alfa katsayısı ise 952 olarak hesaplanmıştır. Faktör analizi yapılırken bulunan toplam varyans değerinin açıklanabilirliğinin % 60 değerinin üzerinde olması istatistiki olarak tatmin edicidir (Nakip, 2006).

2.5.4.3. Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmemelerine İlişkin KMO ve Bartlett's Testi Sonuçları

Faktörler arasındaki ilişkinin aynı kalması amaçlandığından yapılan faktör analizinde direct oblimum yönteminin kullanımı tercih edilmiş olup; ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak için açılımlayıcı (açıklayıcı) faktör analizi yapılmıştır. Tespit edilen KMO değeri, 898 olarak belirlenmiş olup; örneklem sayısı faktör analizi için uygun görülmüştür (KMO>0,500). Bartlett testi kapsamında yapılan analize göre ise X^2 değeri ise 893,960 olarak belirlenmiştir ve bu değer istatistiksel olarak anlamlıdır; p değeri ise, 000 olduğundan ($p<0,05$) dolayı anlamlıdır.

Tablo 8. Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmemelerine İlişkin KMO ve Bartlett's Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,898
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	893,960
	Df	105
	Sig.	,000

2.5.4.4. Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmemelerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Tablo 9: Çalışanların Katılım Bankacılığını Tercih Etmemelerine İlişkin Faktör Analizi

İfadeler	1.Faktör	2.Faktör
Katılım bankalarının İslami kurallara riayet ettiğini düşünmüyorum.		,757
Katılım bankalarının sunduğu hizmetleri onaylamıyorum.		,921
Katılım bankacılığının ne tür işler yaptığına dair bilgi sahibi değilim.	,464	
Katılım bankacılığının hizmet ve ürünlerinin kalitesini beğenmiyorum.		,773
Katılım bankalarının faizsiz işlem yaptıkları görüşüne katılmıyorum.		,585
Katılım bankalarının verdiği kar payı oranının düşük olduğunu düşünüyorum.	,558	
Katılım bankalarının pos cihazı kullanımında katkı payı aldıklarını düşünüyorum.	,852	
Katılım bankalarının ürün finansmanında maliyetlerinin yüksek olduğunu düşünüyorum.		,526
Katılım bankalarının ürünlerini yeterince tanıtmadığını düşünüyorum.		,582
Katılım bankalarında yeterli şube sayısı olmadığından sorun yaşayacağımı düşünüyorum.	,559	
Katılım bankalarının nakit kredi vermediklerini düşünüyorum.	,525	
Katılım bankasına para yatırdığım zaman zararım olursa parayı geri alamayacağımdan dolayı endişe duyarım	,683	
Katılım bankalarının da diğer bankalardan bir farkı olmadığını düşünüyorum.	,889	
Katılım bankaları da diğer bankalar gibi gecikme bedeli uyguluyor.	,730	
Katılım bankalarını müşteri memnuniyeti açısından başarılı bulmuyorum.	,804	

Yukarıda yer alan faktör analizine göre ölçek 2 faktörlü bir yapıya sahiptir. Analiz sonucunda ölçekten hiçbir madde çıkarılmamıştır. Ölçeklerin toplam varyansı açıklama oranı 65,29 olarak tespit edilmiş olup; %60 üzerinde bir değer olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ölçeklere ilişkin Cronbach's Alfa katsayısı ise, 926 olarak hesaplanmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre, yapılan faktör analizinin geçerliliği mevcuttur.

Sonuç ve Değerlendirme

Ekonomik açıdan kalkınmanın önemli ilkelerinden olan ve farklı sebeplere bağlı olarak ekonomi dışında kalmış olan atıl fonların ekonomiye kazandırılması gerekmektedir. Atıl kaynakların ekonomik sisteme aktarılması ve aktif duruma getirilmesi büyüme ve gelişmeye büyük ivme kazandıracaktır. Bu yönüyle

ekonomik hayata katkı sağlamak amacıyla katılım bankaları hizmet vermeye başlamış, İslami kurallara hassasiyeti olan tasarruf sahiplerinin reel ekonomide yer almasına fırsat tanımıştır Modern bankacılığın sunduğu birçok hizmeti sunan katılım bankaları, finansal piyasalarda aracılık rolü, ortaklık yöntemini kullanarak peşin alım taksitli satımla toplanan fonları kullanmada rehberlik rolü gibi birçok rol üstlenmiştir. Bu bakımdan gerek dünya ülkelerinde gerekse Türkiye’de son yıllarda büyük önem kazanan katılım bankaları, müşteriler açısından tercih edilmeye başlanmıştır. Ancak bütün bunlara rağmen geleneksel bankacılık hizmetlerini daha başarılı bulan kesimlerce de tercih edilmemektedir. Hem tercih edilme hem de tercih edilmeme nedenleri bireylere, bireylerin dini inançları ve bireylerin bankacılık hizmetinden beklentilerine göre değişiklik göstermektedir. Bu sebeple, bu çalışmanın konusunu bireylerin katılım bankacılığını tercih etme/etmeme nedenleri oluşturmakta olup; bu çerçevede kamu çalışanlarına yönelik bir değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar SPSS 22.0 istatistik programında analiz edilmiştir. Elde edilen verilere göre, katılımcıların %51,7 ‘si kadın , %48,3’ü ise erkek katılımcıdır. Katılımcı kamu çalışanlarının çoğunluklu olarak lisans mezunu olduğu ve 36-45 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların aylık gelir durumlarına bakıldığında ise 5.000 TL ve üstü maaş alanların birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılım sağlayan çalışanların hangi bankayı tercih ettikleri değerlendirilmek istenmiş ve % 61,4 oranıyla geleneksel bankaların kullananların sayısının daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışanların büyük bir çoğunluğu kredi kartı kullanmakta ve kredi kartı kullanımında daha çok geleneksel bankacılığı tercih etmektedirler. Bu durum, kamu çalışanlarının hem normal bankacılık hizmetlerinde hem de kredi kartı kullanımında ağırlıklı olarak geleneksel bankacılığı tercih ettiklerini açıkça göstermektedir.

Araştırmada alışanların katılım bankalarını tercih etmelerine/etmemelerine yönelik oluşturulan 15 adet ölçeğe yönelik yapılan analizlere bakıldığında ise;

- Katılım bankalarını kullananların katılım bankacılığını tercih etmelerinde İslami kurallara riayet edilmesi, faizsiz işlem yapmaları, hesap kullanım ücreti almıyor olmaları, yapılan işlemler sonucunda verilen kâr payı oranının makul olması gibi nedenlerin yüksek oranda etkili olduğu sonucuna varılmıştır.
- Katılım bankalarının aksine geleneksel bankacılığı kullanan çalışanların katılım bankalarını tercih etmemelerinde İslami kurallara riayet edilmediği yönündeki düşüncelerin hâkim olması, faizsiz işlem yaptıkları görüşüne inanılmaması, sunulan hizmetlerin onaylanmaması ve verilen kâr payının düşük olması gibi düşüncelerin hâkim olduğu sonucu elde edilmiştir.

Araştırmada yer alan ölçeklere ilişkin güvenirlilik analizi yapılmıştır. Katılım bankacılığının tercih edilmesine yönelik oluşturulan ölçeklerin Cronbach Alpha değerı, 952; tercih edilmemesine ait Cronbach Alpha değerı ise, 926 olarak tespit edilmiş ve ölçeklerin yüksek düzeyde güvenilirliği tespit edilmiştir. Ölçeklere ait faktör analizi yapılması için KMO ve Barlett değerleri sırasıyla, 897 ve 898 olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçeklerin her ikisinde de p değerı, 000 olduğundan ölçekler için faktör analizi yapılması uygun görülmüştür. Yapılan faktör analizlerine göre; katılım bankacılığının tercih edilmesinde 3 faktörlü bir yapı; tercih edilmemesinde ise 2 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır.

Kamu alışanlarının banka seçiminde katılım bankacılığını tercih etme/etmeme nedenlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmanın örnekleminin daha farklı illerde ve statülerde çalışan bireyleri kapsamaması ve genişletilerek uygulanmasıyla daha genel sonuçlar elde edilebilir.

Kaynakça

- Avcı, T. ve Aktaş, M. (2015). Katılım Bankalarının Kâr Payı Ödemeleri İle Mevduat Bankalarının Faiz Ödemelerinin Birbirlerine Yakın Olmasının Nedenlerinin Araştırılması”. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(4), 41-51.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/niguiibfd/issue/19760/211597>
- Ayrıçay, Y., Ada , Ş. ve Kaya , A. (2013). Katılım Bankacılığının Gelişiminin Önündeki Engeller: Bir Alan Araştırması. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 119-137. <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/tr/pub/issue/10266/125919>
- Hanif, M. (2011). Differences and Similarities in Islamic and Conventional Banking. *International Journal of Business and Social Sciences*, 2(2), 166-175.
http://www.ijbssnet.com/journals/Vol._2_No._2%3B_February_2011/20.pdf
- Kalaycı, Ş. (2018). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (9.Basım)*. Ankara : Tarcan Maatbacılık.
- Karakaya, A. ve Karamustafa , O. (2004). Bankalarda Teknoloji Yoğun Finansal Ürünlerin Kullanılmasında Müşteri Özelliklerinin Rolü. *Active Bankacılık ve Finans Dergisi*(38), 1-6.
https://www.researchgate.net/profile/Aykut-Karakaya/publication/312902135_
- Mansour, W., Ben Abdelhamid, M., Masood, O. ve Niazi, G. (2010). İslamic Banking and Customers' Preferences: The Case of the UK”. *Qualitative Research in Financial Markets*, 2(3), 185-199.
- Nakip, M. (2006). *Pazarlama Araştırmaları, Teknikler ve (SPSS destekli) Uygulamalar*. Ankara : Seçkin Yayıncılık.
- Özsoy, İ., Görmez , B. ve Mekik , S. (2013). Türkiye’de Katılım Bankalarının Tercih Edilme Sebepleri: Ampirik Bir Tetkik. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 20(1), 187-206.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/yonveek/issue/13698/165803>
- Öztop, F. (2006). *Özel Finans Kurumlarının Vergilendirilmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Özulucan, A. ve Deran, A. (2009). Katılım Bankacılığı ile Geleneksel Bankaların Bankacılık Hizmetleri ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 85-108. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19558/208485>
- Pehlivan, P. (2016). Türkiye’de Katılım Bankacılığı ve Bankacılık Sektöründeki Önemi. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(31), 297-324.
<https://doi.org/10.30976/susead.302169>
- Saleh, A.ve Zeitun, R. (2001). Islamic Banking Performance in The Middle East: A Case Study of
- Türkan, Y. ve Arpacık , M. (2017). Din Görevlilerinin Katılım Bankacılığına Bakış Açısı: Bingöl’de Ampirik Bir Uygulama. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 233-244.
<https://doi.org/10.29029/busbed.327862>
- Yazıcı, R. (2016). Finansal Krizlerin Önlenmesinde Katılım Bankacılığı Sisteminin Rolü Üzerine Bir Değerlendirme. *Sakarya İktisat Dergisi*, 5(1), 59-82.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sid/issue/30103/324780>